

Ebbe a kis füzetbe azokra az alapvető kérdésekre adtam néhány szóban feleletet, melyeket világosan és tisztán kell lásson minden olyan ember, kinek a vallás jelent valamit az életben. Tudom, hogy sok ilyen ember van, de mivel ideje, türelme, módja nem mindenkinek van hosszabb vallás tanulmányokat olvasni — sokan semmibe sem vesznek nagyon lényeges dolgokat. Vázlatosan, kátszerűen állítottam össze ezt a kis irást, mely az én unitárius világnézetem, de melyből azt hiszem az unitárius emberek általános felfogását, vallását is megismerhetjük.

Mi a vallás?

A vallás az emberi természetnek egy olyan általános tulajdonsága, melynek segítségével az ember a világban nálánál nagyobb erőket ismer fel. Ezeket az erőket külön-külön, vagy együtt mint valóságot tisztel, szeret, vagy fél. Az ember ezt a megismert erőt Istennek nevezi s minden cselekedetének elbírálásánál legfőbb tekintélynek ismeri el.

Hány vallás van?

Vallás csak egy van. Azok a különböző felekezetek, melyeket ismerünk (kath., ref., luth., unit.) ennek az egyetlen vallásnak, mint az emberi lélek Isten felé szárnyalásának más és más formái. Ruhák ezek a felekeze-

tek a vallás lelki testén. E ruhákat a különböző gondolkodásu, látásu és izlésü emberek szabták. Az embereknek az élet nagy dolgairól mindig különböző véleményük volt s valószínű, mindig ez is lesz, ezért történt meg az, hogy a vallásról, mint az emberi lélek egy tulajdonságáról többféle képpen gondolkoztak.

Mindenik vallásfelekezet jó?

A jóságról sincsenek egy véleményen az emberek, de általában úgy hisszük, hogy minden olyan felekezet, melynek tanításai, elvei és imádságai az embert kielégíti, amely hirdeti az emberszeretetet és Istenszeretetet, amely építi a bizonytalan emberi társadalmat, amely gyü-

lőli a rosszat s szereti a jót — általában jó.

Fontos az, hogy a vallás az embert kielégítse ?

A vallás az élet legfontosabb tényezője. Ha valaki vallásával elégedetlen, az élettől elégedetlen. Szükséges tehát, hogy olyan tanításu egyház kebelébe menjünk, mely kielégíti értelmünk színvonalának megfelelő lelki vágyainkat.

Mi az unitárius egyház ?

Az unitárius egyház azoknak az embereknek egyesülete, kik Isten imádására és az ő országának földön való megvalósítása céljából egyesültek. Ezeknek az embereknek az a felfogásuk,

hogy mivel az emberi tudás fejlődik és halad, sohasem szabad elzárkózni attól, hogy régi felfogásokat és gondolatokat ujakkal cseréljünk fel, olyanokkal, melyek az érettebb emberi elme termékei s melyek Istenről, emberről s általában az életről tisztább, emelkedettebb és biztosabb tudósítást adnak.

Mit hisznek az unitáriusok Istenről ?

Hiszik, hogy Isten egy nagy Teremtő Szellem. Mindenben benne él és mozog. Hiszik, hogy Isten bölcs, ki csodásan teremtette a világot, ki szereti a jót és szépet s azt az embertől is elvárja. Hiszik, hogy Isten igaz. Mindazonáltal az unitáriusok nem

vállalják azt, hogy Istent teljesen megmagyarázzák, mert azokból a dolgokból, melyek Isten ismeretére vezetnek azt következtetik, hogy Isten sokkal nagyobb, semmint emberi szavak és képek őt kifejezhetnék. Hogy azonban az emberi lelkek foglalkozni tudjanak a Világ Szellemével őt „Jó Atyának” nevezik és hiszik, ki minden embert, mint gyermekét szereti, s kihez minden ember, mint Atyához fordulhat.

Mit hisznek az emberről?

Az unitáriusok az Ádám és Eva bibliai történetét mesének hiszik. Szerintük az ember nem tökéletesen érkezett a világba, hanem Isten úgy teremtette, hogy

alacsony sorból állandóan felfele emelkedjék a maga Istenadta és táplálta erején. Az ember nem bűnben fogantatik. Nem egy elesett lény, kinek egész élete pusztá vezeklés, hanem egy jóra képes lélek, kiben isteni szikra működik, mely szikra képessé teszi az embert arra, hogy alacsony rendűségéből benne maradt állati hajlandóságokat legyőzze s a tökéletességig emelkedhessék.

Ki volt a legtökéletesebb ember?

Az unitáriusok Jézust a legtökéletesebb embernek tartják. Szerintük Jézus egy zsidó származásu nagy vallástanító volt; Józsefnek és Máriának fia. Tanításai bölcsék, egyszerűek és

mélyek voltak. Élete tele volt szeretettel, békével és tisztasággal. Ezért az unitáriusok az ő tanításait szeretik és hirdetik, életét minden ember számára követendőnek mondják. Mert megbízható történelmi adatok embernek ismerik őt az unitáriusok eltérően más felekezetektől Jézust nem Istennek, hanem valóságos embernek tartják. Istenfiának is csak olyan értelemben nevezik, mint amilyen értelemben minden ember Isten gyermeke.

Engedelmes, jó gyermekei azonban csak akkor leszünk Istennek, ha úgy szeretjük egymást és úgy segítünk másokon, ahogy Istennek legengedelmesebb, legjobb gyermeke, Jézus tette.

Miként üdvözt Jézus ?

Megmutatja tanításaival és életével miként győzhetjük le a rosszat önmagunkban, környezetünkben s miként lehetünk kitartó munkásai a jónak, mely számunkra boldogságot jelent.

Kihez imádkoznak az unitáriusok ?

Az unitáriusok egyedül Istenhez imádkoznak.

Érzik, hogy a Világlelkével valahogy állandó összeköttetést kell fenntartania az embernek, mert az ember csak ettől a Lélektől, az Istentől tudhatja meg mindenkor, hogy mi a leghelyesebb tennivalója az életben. Az imádság a vallásnak a szive. Az a láthatatlan hid, mely az eget

összeköti a földdel s melyen az emberi lélek jobb érzései és gondolatai Istenhez mennek s melyen Isten üzenetet küld a léleknek. Ne azért imádkozzunk, hogy Isten mindeneket úgy rendezzen, miként mi szeretnők, hanem azért, hogy megérthessük és megismerhessük az ő akaratát, mely minden akarat közül a legjobb. Imádságainkkal ne Istent próbáljuk megváltoztatni szándékában, hanem magunkat változtassuk meg.

Mi történik a halál után ?

Bizonyosan nem tudjuk, Látjuk, hogy a földi élet megszűnéskor testünk valóban meghal s többé semmire sem képes. Az a része életünknek, melyet kézzel

megfogni sohasem tudunk — amely bennünk nevetett, sirt, örvendett, búsult, gondolkozott, lelkesedett — ez a része a test halálakor láthatatlanul eltűnik. Az unitáriusok azt hiszik, hogy az emberi életnek az a része, melyet általában léleknek neveznek tovább él. Bizonyosan egy olyan világban, melyet mi most nem ismerünk, de amelynek létezését megtagadni éppen olyan tudománytalan volna, mint részletes magyarázatokat adni annak törvényeiről és általában milyenségéről. Hiszik, hogy létezik egy ilyen világ, mely szintén az Isten világa, ki valószínű ott is a jobbakat inkább szereti, mint a rosszakat. Feltámadásban nem hisznek az unitáriusok, mert a

romlandó por-test fel nem támadhat, a léleknek pedig nincs szüksége feltámadásra, mert a lélek nem hal meg soha.

Mi a mennyország és pokol?

Az unitáriusok azt hiszik, hogy a mennyország és pokol nem helyek, hanem állapotok. Akár itt, akár a földi élet után a mennyország az az érzés, hogy az élet jó és szép, az a tudat, hogy ami cselekvéseik jók, — mert Isten akarata szerint valók. — Általában a boldogság érzete. A pokol az a kínos érzés, mely akkor járja át valónkat, mikor kételkedünk az élet jóságában, vagy amikor tudjuk, hogy nem a világosság után, hanem a sötétségben járunk. A pokol az, amikor bűnösök vagyunk.

Mi a bűn?

Azt cselekedni, melyről tudjuk, hogy rossz s melynek következményeitől jót nem remélünk — bűn.

Mi a Biblia?

A Biblia több kisebb könyvből összetett nagy könyv. Olyan, mint egy könyvtár; körülbelül ezer esztendő alatt irták különböző emberek ezeket a kis könyveket, melyeket rendre egymás mellé fűztek. A Biblia magába foglalja a zsidó nemzet és az első keresztény századok legjobb írásait s elmondja a történetét, gondolatait, látásait egy népnek, melyet saját tanítói, prófétái az idők haladásával Isten igazabb ismeretére vezéreltek.

Az unitáriusok úgy használják és tanulmányozzák a Bibliát, mint bármilyen más könyvet, mit emberek irtak s sohasem felejtik el különbséget tenni a mulandó emberi feljegyzések és az örök isteni igazságok között. Ennek a könyvnek szép történetei, versei, példázatai, mondásai segítségünkre vannak vallásos elmélkedésünkben s tanácsul szolgálnak az életre.

Mit ígér és mit vár tőlem az unitárius egyház?

Mint minden őszinte Istentkereső embernek úgy nekem is szeretettel ajtót nyit ez az egyház; odakínálja szabad tiszta életelveit, minden intézményébe befogad. Ápolja lelkemet. Biztosít

engem, hogy ha eleget teszek hitelvei szerint vallásos kötelességeimnek, ha nem az én, hanem Isten akaratát cselekszem, ha másokkal szemben alázatos és jó leszek, ha segítek minden segítségre szorultat, ha a vallás szellemében türelemmel, kitartással munkálkodom az egész emberiség előhaladásán, békéjén és boldogulásán — akkor én is boldog leszek.

Miért hirdeti az unitárius egyház a maga felfogásait?

Mert meg van győződve, hogy ma a legtisztább, legigazabb kereszténységet hirdet, azt az evangéliumot, melyet éppen maga Jézus hozott s nem azokat az okoskodásokat, melyeket Jézus

felől mondanak. Hiszi, hogy a szabadabban, tisztábban gondolkozó emberek számára a huszadik században ez a vallás az egyetlen életforma, melyet értelmi őszintességgel vallani és élni lehet. Tudja, hogy hitét és tanait napról-napra igazolják a folyton haladó és izmosodó tudomány eredményei. Meg van győződve, hogy mulasztás volna részéről a megismert igazságot véka alá rejteni s nem odanyújtani mindenkinek, ki lázasan keres, mindenkinek, ki ezen a földön eredményesen és boldogan kívánja leélni életét.

